

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/40/2022
Identifikačné číslo spisu: 5320202384
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:5320202384.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Igora Belka, vo veci navrhovateľa - muža, ktorého otcovstvo má byť zapreté L. C.a, bytom v Č., T.. G.. Š. XXXX/X, zastúpeného advokátom JUDr. Antonom Kupšom, so sídlom v Čadci, Moyzesova 34, proti odporcom 1/ matke maloletého N. C., bytom v Č., C. XXXX/X S., zastúpenej advokátkou JUDr. Annou Mozolíkovou, so sídlom v Čadci, Palárikova 1449, 2/ dieťaťu - maloletému T. C., narodenému XX. B. XXXX, bytom u matky, zastúpenému kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca, so sídlom v Čadci, A. Hlinku 8, o zapretie otcovstva, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 7 Pc 9/2020, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. augusta 2021 sp. zn. 10 CoP 43/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 29. apríla 2021 č. k. 7 Pc 9/2020 - 73 návrh zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 105, § 108 ods. 3 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“), § 85 ods. 1, § 86 ods. 1, § 87 ods. 1, § 88 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. Zákona o rodine. Súd návrh na zapretie otcovstva zamietol, keď vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení po vykonanom dokazovaní a vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ mal vedomosť o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich jeho otcovstvo už v čase, kedy bola jeho bývalá manželka tehotná, resp. od samotného narodenia maloletého, a pritom nepodnikol žiadne kroky k popretiu svojho právneho otcovstva, založeného zákonnou domnienkou, návrh na zapretie otcovstva podal až v roku 2020, hoci maloletý sa narodil v roku 2013, dospel k záveru, že navrhovateľovi ako otcovi maloletého dieťaťa uplynula zákonom stanovená lehota, do ktorej mohol otcovstvo zaprieť. Súd nevykonal navrhovaný dôkaz (test DNA) vzhľadom na nadbytočnosť a hospodárnosť konania, keďže návrh na zapretie otcovstva bol navrhovateľom podaný po zákonom stanovenej lehote. Súd zároveň

uviedol, že návrh v konaní vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 16 Pc 4/2019 bol zamietnutý z dôvodu, že súd dospel k záveru, že zapretie otcovstva nie je v záujme maloletého dieťaťa, a nie z dôvodu jeho predčasného podania pre neuplynutie lehoty otca na podanie návrhu na zapretie otcovstva. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 53 CMP. Proti uvedenému rozhodnutiu podal odvolanie navrhovateľ.

2. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 12. augusta 2021 sp. zn. 10 CoP 43/2021 vo výroku I. rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, ďalej aj „CSP“). Vo výroku II. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť ako rozhodnutie vecne správne. Uviedol, že dôvodnú pochybnosť definovanú v § 86 ods. 1 Zákona o rodine nie je prípustné vykladať ako preukázanú (hoci i len zo subjektívneho hľadiska dotknutej osoby) skutočnosť. Dospel k záveru, že z konštatovaných skutkových súvislostí je zrejmé, že otec/navrhovateľ disponoval všetkými relevantnými poznatkami zakladajúcimi dôvodnú pochybnosť už počas tehotenstva matky, t. j. v roku 2013. Pokiaľ až s odstupom niekoľkých rokov (v roku 2019) si dal vykonať test DNA na určenie otcovstva, predmetná dlhodobá nečinnosť ide výlučne na jeho ťarchu. To okrem iného zahŕňa aj uplynutie mu lehoty na zapretie otcovstva na súde. Odvolací súd sa zároveň podrobne vysporiadal s jednotlivými odvolacími námietkami navrhovateľa. Uzavrel, že zamietnutie návrhu súdom prvej inštancie zodpovedá vykonanému dokazovaniu i príslušnej právnej úprave. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na ich náhradu.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie navrhovateľ (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť dovolania odôvodnil s poukazom na ustanovenia § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Namietal, že mu ako otcovi maloletého neuplynula lehota na zapretie otcovstva. Mal za to, že je aj v záujme maloletého dieťaťa, aby bolo toto otcovstvo zapreté a následne, aby sa určilo otcovstvo jeho biologického otca, ktorý na seba preberie povinnosti týkajúce sa starostlivosti o maloletého. Uviedol, že rozhodný čas, kedy sa dozvedel o tom, že nie je otcom, je stanovený na 17. januára 2019 (dátum vyhotovenia súkromného znaleckého posudku). Poukázal, že viackrát navrhoval vykonanie znaleckého dokazovania súdom určeným znalcom, avšak všetky tieto jeho návrhy boli zo strany súdu zamietnuté. Pričom súd by mal v takomto konaní vykonať aj dôkazy, ktoré účastníci nenavrhli. Poukázal, že vzhľadom na to, že nie je otcom maloletého, sa s ním nestretáva, nekomunikuje s ním a nemá o neho žiaden záujem, pričom poukázal na záujem maloletého stanoviť kto je jeho otcom, a na to, že sa podaným dovolaním snaží zvrátiť stav, v ktorom sa aktuálne nachádza, t. j. že len zasiela výživné. Mal za to, že súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, a to od rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo veciach Kroon proti Holandsku, rozsudok z 27. októbra 1994 (sťažnosť č. 18535/91), Paulík proti Slovenskej republike, rozsudok z 10. októbra 2006 (sťažnosť č. 10699/05) a Shofman proti Rusku, rozsudok z 24. novembra 2005 (sťažnosť č. 74826/01). Dovolateľ uviedol, že je zrejmé, že ESLP pri aplikácii čl. 8 Dohovoru posudzuje odlišne prípady vedomého založenia vzťahu otca a dieťaťa alebo nepopretia otcovstva právnym otcom v zákonom ustanovenej zapieracej lehote napriek vedomosti právneho otca, že nie je biologickým otcom dieťaťa, resp. existencie pochybností týkajúcich sa jeho otcovstva k dieťaťu, a prípady, keď právny otec svoje otcovstvo popiera po uplynutí zapieracej lehoty, počas plynutia ktorej však nemal vedomosť o tom, že nie je biologickým otcom dieťaťa. To znamená, že podstatnou, resp. relevantnou pri aplikácii uvedeného článku dohovoru je v takýchto prípadoch skutočnosť, kedy sa právny otec dozvie o nesúlade biologického a právneho otcovstva, resp. o skutočnostiach spochybňujúcich jeho otcovstvo. Až týmto momentom totiž právny otec, ktorého otcovstvo bolo založené zákonnou domnienkou otcovstva, získava možnosť vedome svojím rozhodnutím ďalej pokračovať v už založenom právnom vzťahu s dieťaťom a nieť z neho vyplývajúcu zodpovednosť za jeho výchovu a výživu (resp. zodpovednosť spojenú s jeho rodičovskými právami a povinnosťami) alebo využiť právne prostriedky na odstránenie nesúlady medzi právnym a biologickým otcovstvom. Žiadal, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu (poznámka dovolacieho súdu: zrejme bez ďalšieho) zrušil.

4. Kolízny opatrovník sa k dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Matka maloletého v písomnom vyjadrení k dovolaniu považovala dovolanie za nedôvodné a navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol, resp. zamietol.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci upravenej v Civilnom mimosporovom poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci určenia rodičovstva (zapretia otcovstva), prípustnosť dovolania navrhovateľa bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa je potrebné odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu.

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod.

11. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

11.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

12.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. V danom prípade dovolateľ v prvom rade uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu (účastníka konania) nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k dovolateľom namietanej vade zmätočnosti.

17. Hoci dovolateľ v podanom dovolaní výslovne nerozlišil, ktoré námietky vznáša v zmysle § 420 písm. f/ CSP (pričom v dovolaní okrem uvedeného dovolacieho dôvodu uplatnil aj dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP) z podaného dovolania a jeho obsahu (článok 11 CSP a § 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že dovolateľ namietal nesprávne zistenie skutkového stavu, nevykonanie navrhovaných dôkazov a nesprávne právne posúdenie veci (vo vzťahu k zachovaniu lehoty na zapretie otcovstva) súdmi nižšej inštancie.

18. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu (resp. v mimosporových konaniach skutočného stavu) sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (tu porovnaj aj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

19. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je dovolacia námietka týkajúca sa (prípadného) nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktoré bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie a (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá.

20. So zreteľom na obsah dovolania najvyšší súd zdôrazňuje, že v prejednávanej veci k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedošlo ani tým, že súdy oboch nižších inštancií nevykonali všetky navrhnuté dôkazy, a teda že skutkový (skutočný) stav zistili neúplne. Navrhovanie dôkazov je právom a

zároveň procesnou povinnosťou strán sporu, avšak len súd rozhodne, ktorý z označených (navrhnutých) dôkazov vykoná (porov. § 185 ods. 1 CSP). V prípade, že súd odmietne vykonať určitý účastníkom navrhovaný dôkaz, je jeho zákonnou povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia uviesť, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy (§ 220 ods. 2 CSP). Zásah do práva na spravodlivý proces by v tejto súvislosti bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní (I. ÚS 350/08).

20.1. Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017 a nedospel k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti.

21. Dovolateľ v zmysle vady § 420 písm. f/ CSP namietal aj nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

22. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie podané navrhovateľom podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nie je prípustné, preto ho v tejto časti odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP.

23. Dovolateľ v podanom dovolaní ďalej uplatnil aj dovolací dôvod uvedený v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. K tomu dovolací súd uvádza nasledovné:

24. Dovolací súd v tejto časti poukazuje na body 12.1. a 13. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

25. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

26. Dovolací súd v prvom rade uvádza, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Je potrebné však zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne iba tá právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a

zrozumiteľným spôsobom).

26.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí, sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

26.2. V dovolaní, prípustnosť ktorého je vyvodzovaná z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí dovolateľ špecifikovať ním tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bližšou konkretizáciou rozhodnutia (rozhodnutí) dovolacieho súdu, ktoré napĺňa pojem ustálená prax dovolacieho súdu (R 83/2018). Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach o tom, ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie dovolacieho súdu mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ a mohlo by viesť k procesne neprípustnému bezbrehému dovolaciemu prieskumu priečiaciemu sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (porovnaj tiež Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382).

26.3. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým nahrádzať aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa.

27. Navrhovateľ (zastúpený v dovolacom konaní kvalifikovaným právnym zástupcom) v danom prípade túto (procesnú) povinnosť nesplnil. V dovolaní vytkol súdom nižšej inštancie nesprávnosť právneho posúdenia v otázke posúdenia uplynutia lehoty otca maloletého na zapretie otcovstva s tým, že za rozhodný čas, kedy sa otec dozvedel o tom, že nie je otcom, je potrebné považovať dátum vyhotovenia súkromného znaleckého posudku. Z dovolateľom nastolenej dovolacej otázky a obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ predovšetkým riešil otázku okamihu začiatku plynutia lehoty na zapretie otcovstva s tým, že za skutočnosť spochybňujúcu jeho otcovstvo treba považovať až vyhotovený znalecký posudok, a nie poznatky odôvodňujúce pochybnosť o jeho otcovstve, o ktorých sa dozvedel skôr. Mal za to, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, pričom sa v danej veci odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, a to od rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, a to rozhodnutie vo veci Kroon proti Holandsku, rozsudok z 27. októbra 1994 (sťažnosť č. 18535/91), rozhodnutie vo veci Paulík proti Slovenskej republike, rozsudok z 10. októbra 2006 (sťažnosť č. 10699/05) a rozhodnutie vo veci Shofman proti Rusku, rozsudok z 24. novembra 2005 (sťažnosť č. 74826/01)

27.1. Z podaného dovolania je ďalej zrejmé, že dovolateľ sa v dovolaní nestotožnil so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu, rozhodnutie odvolacieho súdu podrobil kritike a polemizoval s jeho závermi.

28. Dovolací súd dospel k záveru, že v odôvodnení dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, absentuje konkretizácia dovolacieho dôvodu, t. j. odôvodnenie odklonu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP). Dovolateľ, ktorý sa v dovolaní nestotožnil so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu, neoznačili ani jedno relevantné rozhodnutie v kontexte riešenej veci dovolacieho súdu, ktoré by v zmysle právnych záverov najvyššieho súdu

vyjadrených v judikáte R 71/2018 bolo možné zaradiť do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

28.1. Z rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd dospel k záveru, že navrhovateľ disponoval všetkými relevantnými poznatkami zakladajúcimi dôvodnú pochybnosť jeho otcovstva už počas tehotenstva matky, t. j. v roku 2013. Pokiaľ až s odstupom niekoľkých rokov (v roku 2019) si dal vykonať test DNA na určenie otcovstva, predmetná dlhodobá nečinnosť ide výlučne na jeho ťarchu. Navrhovateľovi ako otcovi maloletého dieťaťa tak uplynula zákonom stanovená lehota, do ktorej mohol otcovstvo zaprieť.

28.2. Dovolateľ súdom vytykal nesprávnosť právneho posúdenia v otázke posúdenia uplynutia jeho lehoty na zapretie otcovstva s tým, že za rozhodný okamih, kedy sa dozvedel o tom, že nie je otcom, je potrebné považovať dátum vyhotovenia súkromného znaleckého posudku a nie poznatky odôvodňujúce pochybnosť o jeho otcovstve, o ktorých sa dozvedel skôr.

29. Dovolateľ namietal, že v danom prípade sa odvolací súd odklonil od rozhodnutia ESĽP vo veci Paulík proti Slovenskej republike, rozsudok z 10. októbra 2006 (sťažnosť č. 10699/05). Dovolateľ uviedol, že z rozhodnutia ESĽP možno vyvodiť, že: „v súlade s výkladom čl. 14 v spojení s čl. 8 Dohovoru právny otec, ktorý sa až po uplynutí zapieracej lehoty dozvie, že bol matkou uvedený do omylu v súvislosti s jeho biologickým otcovstvom k dieťaťu, by mal mať možnosť prostredníctvom opravných prostriedkov poskytnutých mu právnym poriadkom štátu svoje právne otcovstvo napadnúť, resp. požiadať o jeho zrušenie. Možnosť zaprieť otcovstvo po uplynutí zapieracej lehoty v súčasnosti zákon č. 36/2005 Z. z. okrem dieťaťa poskytuje iba manželovi matky dieťaťa, ktoré sa narodilo v čase medzi stosedemdesiatym dňom a trojstým dňom od vykonania zákroku asistovanej reprodukcie so súhlasom manžela matky, a to v prípade, ak sa preukáže, že matka otehotnela inak. Poskytnutie opravného prostriedku by však vzhľadom na intenzitu záujmu právneho otca na odstránení porušovania jeho práva na súkromie, resp. záujmu na spravodlivom usporiadaní právnych vzťahov s dieťaťom v takých prípadoch nemalo byť závislé od spôsobu nadobudnutia statusu otcovstva, resp. zákonnej domnienky otcovstva, podľa ktorej bolo jeho otcovstvo nadobudnuté.“

29.1. Dovolací súd uvádza, že v danom prípade išlo o zapretie otcovstva sťažovateľa určeného podľa tretej domnienky na základe v tej dobe dostupných vedeckých metód. ESĽP v danom prípade prerokoval prípad namietaného porušenia čl. 8 a čl. 14 dohovoru v dôsledku nemožnosti zmeniť právoplatné rozhodnutie o určení otcovstva. ESĽP skúmal, či konanie štátu, kedy neposkytol sťažovateľovi právne prostriedky k uvedeniu sťažovateľovho právneho postavenia do súladu s biologickými faktmi, bolo v súlade so zákonom, sledovalo legitímny cieľ, a či prostriedky použité k dosiahnutiu tohto cieľa boli primerané. V danom prípade sťažovateľ nemal k dispozícii žiadny postup, ktorým by mohol napadnúť určenie svojho otcovstva, napriek tomu iné osoby v analogickej situácii (domnelí otcovia a domnelé matky, ktorých otcovstvo bolo zákonom predpokladané/prezumpované a ktorí mali možnosť podať návrh generálnemu prokurátorovi na zapretie otcovstva) ho mali a príslušné právne normy nepriznávali žiadnu relevanciu ani osobitným okolnostiam tohto prípadu (vek, osobné pomery, prístup dieťaťa a ďalších dotknutých osôb).

29.2. Uvedená vec tak, pokiaľ ide o skutkovú a právnu podstatu, nie je identická s vecou prejednanou odvolacím súdom, v ktorom prípade išlo o návrh na zapretie otcovstva určeného podľa prvej domnienky (manžel matky dieťaťa), pričom zákon o rodine (v znení účinnom od 01. januára 2016) tomuto otcovi umožňoval podať návrh na zapretie otcovstva, a teda mal k dispozícii účinný prostriedok nápravy.

30. Dovolateľ ďalej namietal, že sa odvolací súd odklonil od rozhodnutí ESĽP vo veciach Kroon proti Holandsku, rozsudok z 27. októbra 1994 (sťažnosť č. 18535/91) a Shofman proti Rusku, rozsudok z 24. novembra 2005 (sťažnosť č. 74826/01), pričom uviedol, že: „ESĽP vo veci Kroon c/a Holandsko, rozsudok z 27. októbra 1994 (sťažnosť č. 18535/91), v ktorom uviedol, že nie je dovolené, aby právna domnienka prevažovala nad biologickou a spoločenskou realitou bez toho, aby bol braný zreteľ na zistené skutočnosti a priania dotknutých osôb. Na tento záver ESĽP nadviazal vo veci Shofman proti Rusku, rozsudok z 24. novembra 2005 (sťažnosť č. 74826/01), v ktorom konštatoval porušenie práva sťažovateľa vyplývajúceho z čl. 8 dohovoru v dôsledku nemožnosti poprieť otcovstvo. Dotknutá právna úprava totiž takúto možnosť pripúšťala iba v lehote jedného roka od okamihu, ako sa osoba úradne zapísaná do matriky ako otec dozvedela o zapísaní narodenia dieťaťa. Uvedeným rozsudkom nebolo

konštatované porušenie dohovoru v dôsledku samotnej existencie ročnej zapieracej lehoty, ale až v dôsledku jej naviazania na okamih, keď sa manžel matky dieťaťa dozvedel o zapísaní narodenia dieťaťa, a pritom nebol daný iný prostriedok, ktorým by sa právnou domnienkou určený otec domohol popretia otcovstva, keď bolo i súdom uznané, že nie je biologickým otcom.“

30.1. Uvedené veci, pokiaľ ide o skutkovú a právnu podstatu, nie sú identické s vecou prejednávanej odvolacím súdom, v ktorom prípade išlo o návrh na zapretie otcovstva určeného podľa prvej domnienky, pričom zákon o rodine (v znení účinnom od 01. januára 2016) tomuto otcovi (manželovi matky dieťaťa) umožňoval podať návrh na zapretie otcovstva (a teda mal k dispozícii účinný prostriedok nápravy) a lehotu na zapretie otcovstva naviazal na okamih dozvedenia sa o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich otcovstvo. Naproti tomu ESLP vo veci Kroon proti Holandsku riešil situáciu, keď matka a ani biologický otec (ktorý nebol manželom matky dieťaťa) nemali možnosť zaprieť otcovstvo, keď dané prináležalo práve manželovi matky; a vo veci Shofman proti Rusku riešil situáciu naviazania lehoty na okamih, kedy sa manžel matky dieťaťa dozvedel o zapísaní narodenia dieťaťa. V danom prípade sťažovateľ asi dva roky po narodení dieťaťa netušil, že dieťa nie je jeho a považoval ho za vlastné. S okolnosťami spochybňujúcimi jeho otcovstvo bol oboznámený až v roku 1997, po uplynutí zákonnej premlčacej lehoty.

31. Dovolací súd vo vzťahu k dovolateľom uvádzaným rozhodnutiam ESLP a tvrdeniam o ustálenej rozhodovacej praxi v otázke zapretia otcovstva uvádza, že z rozhodnutí ESLP vyplýva, že tieto riešia rôzne a rozdielne situácie a v otázke zapretia otcovstva sa nedá jednoznačne uzavrieť, že ESLP k problému pristupuje jednotne, keď vychádza z posúdenia okolností konkrétneho prípadu. V tejto súvislosti je potrebné tiež pripomenúť, že ESLP vo svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje snahu o dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi všeobecným záujmom zachovania rodinnej istoty a právom sťažovateľa na prieskum jeho otcovstva vo svetle biologických dôkazov.

31.1. Dovolací súd taktiež nad rámec poukazuje na rozhodnutia ESLP, v ktorých súd už skôr prijal záver, že zavedenie premlčacej lehoty na začatie konania o otcovstve je ospravedliteľné snahou zaistiť právnu istotu v rodinných vzťahoch a chrániť záujmy dieťaťa (Rasmussen proti Dánsku, 1984). Vo veci Yildirim (Yildirim proti Rakúsku, 1999) uzavrel, že akonáhle vypršala premlčacia lehota, aby mohol sťažovateľ spochybniť otcovstvo, bola väčšia váha priznaná záujmom dieťaťa než záujmom sťažovateľa na vyvrátení otcovstva. Tento záver však bol prijatý v prípadoch, keď sťažovateľ s istotou vedel, alebo mal dôvody sa domnievať, že nebol otcom dieťaťa od prvého dňa života dieťaťa, ale z dôvodov nesúvisiacich so zákonom nepodnikol žiadne kroky k zapretiu otcovstva v zákonnej lehote (Yildirim a Rasmussen).

32. Uvedené tak obsahovo a významovo nezodpovedá požiadavkám pre vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP. Ako už bolo zmienené sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP.

32.1. Pokiaľ dovolateľ mienil v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietat' aj neúplné zistenie skutkového stavu veci, dovolací súd uvádza, že samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP a § 432 ods. 2 CSP. Dovolací súd taktiež poznamenáva, že skutkové závery súdov nižšej inštancie nemožno v dovolacom konaní úspešne spochybniť, dovolací súd je totiž viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP), a preto dovolanie nie je prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaných dôkazov.

33. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, pričiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu

ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

33.1. Dovolací súd zároveň nad rámec prejednávanej veci (keďže neposudzoval zachovanie lehoty na zapretie otcovstva) poukazuje na prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. januára 2016, a to § 119b ods. 1 zákona o rodine, podľa ktorého, ak sa manžel alebo jeho opatrovník do 31. decembra 2015 dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že manžel je otcom dieťaťa, ktoré sa po 7. septembri 2008 narodilo jeho manželke, môže manžel alebo jeho opatrovník na súde zaprieť, že manžel je otcom tohto dieťaťa do 31. decembra 2018, ak sa v tejto veci nezačalo konanie pred 1. januárom 2016.

34. Najvyšší súd dospel k záveru, že argumentácia dovolateľa, týkajúca sa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je nedostatočná a nie je v podanom dovolaní vymedzená spôsobom zodpovedajúcim § 431 až § 435 CSP. Uzavrel preto, že na podklade dovolania navrhovateľa nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v tejto časti odmietol podané dovolanie podľa § 447 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

35. Najvyšší súd na základe uvedeného, dovolanie navrhovateľa, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 447 písm. c/ CSP), a ktorého dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP (§ 447 písm. f/ CSP), odmietol.

36. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v nadväznosti na ustanovenie § 52 CMP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

38. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.